

MPI,

(Model de Pràcticum Integrador)

Bones Pràctiques
de
Qualificació Professional
en
Centres Educatius d'Excel·lència

Armengol, Carme
Canals, Montserrat
Gairín, Joaquín
Jariot, Mercè
Massot, Margarida
Sala, Josefina
Rodríguez, Montserrat

Facultat de Ciències de l'Educació, maig 2004



1.- Presentació

El document que es presenta a continuació es el resultat del treball realitzat per un grup de professors i professores de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona en el marc d'un projecte DURSI anomenat *Bones practiques de qualificació professional en centres educatius d'excel·lència: un nou model de pràcticum integrador (MPI) per a la millora de les competències professionals i la inserció laboral*.

Els orígens del projecte es remunten a dos anys enrera, quan un grup reduït de professors decideixen que és necessari reflexionar més profundament en relació a les pràctiques que es desenvolupen en el marc de l'esmentada Facultat. És a partir d'aquest moment, quan es dissenya el marc conceptual i procedimental del projecte que posarà les bases per al posterior desenvolupament del mateix¹.

Per tal d'exposar el treball que ens ocupa, s'ha procedit a estructurar el document d'acord als següents blocs temàtics.

- en primer lloc, amb caràcter contextual, es presenta breument el treball, i se'n delimiten els objectius fonamentals.
- en segon lloc, es delimita la seqüència metodològica que ha orientat el procés de treball del grup de professionals implicats al projecte.
- en tercer lloc, s'aborden les qüestions relacionades amb el treball desenvolupat per l'equip des de l'inici de la seva activitat fins el moment actual.

D'una banda, es detalla el procés seguit per a la *definició dels àmbits, funcions i competències* del Pedagog, Psicopedagog i l'Educador Social. I per l'altra, es presenta el *taller* com a recurs metodològic innovador que permet l'assoliment d'un conjunt de competències professionals. En aquest sentit, i per tal d'il·lustrar millor la concepció del taller, es mostren els tallers (transversals i específics) que s'han implementat de manera experimental durant el curs 2003-2004. Cal mencionar també que aquest bloc es complementa amb la presentació de la **1ª Jornada de Pràcticum MPI** que es va celebrar durant el mes de maig a la Facultat.

- en quart lloc, s'expliciten les finalitats avaluadores del model de pràctiques integrat.
- finalment, es presenten les principals conclusions extretes així com perspectives de treball futur.

D'acord amb aquest criteri de classificació es presenta a continuació d'una manera més detallada cadascuna de les esmentades parts.

¹ Cal indicar que el treball que es presenta correspon al període comprés entre gener de 2003 i juny de 2004

2.-Justificació.

Com s'apuntava a la introducció, el projecte s'origina a partir de la preocupació d'un grup de professors i professores (majoritàriament tutors i tutores de pràctiques a les diferents titulacions) en relació amb les pràctiques que es desenvolupen a la Facultat. Aquesta preocupació, constitueix el punt d'inici d'una reflexió que portarà a posar a debat el pràcticum i com a conseqüència, a considerar la necessitat de generar una nova metodologia de qualitat per a la formació pràctica dels estudiants.

En aquest sentit, el grup de treball es va proposar l'experimentació de un nou model de pràcticum des d'una concepció integradora que, en permanent connexió amb el món laboral permeti reconsiderar el plantejament generalista dels pràcticums i que per tant, es pugui vincular les particularitats de cada àmbit professional.

Des de aquesta concepció, l'esmentat grup de professors i professores dissenyen i experimenten el Model de Pràcticum Integrador (MPI).

3.- Objectius

Un dels principals objectius del projecte consisteix a **millorar la formació teoricopràctica** dels estudiants de les titulacions de Pedagogia, Educació Social i Psicopedagogia a través d'un Model de Pràcticum Integrador (MPI) que permeti **superar la fragmentació epistemològica i professional tradicional** actual i que s'acosti cap a un patró més multiprofessional que permeti **integrar les diferents funcions, tasques i competències** dels estudiants en practiques i futurs professionals.

Això es podrà a terme a partir dels següents **objectius específics**:

1. Millorar la integració entre la teoria i la pràctica professional:
 - a. experimentar un nou model de pràcticum en el centre per tal d'ampliar-lo a la fi del bienni a tots els estudiants de les titulacions i a tots els centres.
 - b. resituar el plantejament generalista dels pràcticums en funció de cada àmbit professional.
 - c. resituar l'orientació i el plantejament de les tutories en els centres de pràcticum
2. Crear material docent orientat a la millora de la formació dels estudiants en pràctiques i a l'orientació i seguiment de les tutories pràctiques dels centres.
3. Millorar les competències professionals dels futurs titulats (diplomats i llicenciats)
 - a. introduir l'estudiant al treball interdisciplinari.
 - b. afavorir els grups de treball d'estudiants de diferents titulacions com la simulació de futurs equips de treball multiprofessional.
4. Establir grups de treball estables d'innovació docent interdepartamentals que afavoreixen i dinamitzin l'actualització de les titulacions.

- a. afavorir el treball en equip, la creativitat i les actuacions transversals dins de les diferents àrees de coneixement de les tres titulacions.
- b. establir grups de treball estables entre professors de la facultat i professionals dels centres per tal d'actualitzar i millorar la professionalització dels estudiants.
- c. vincular més estretament als tutors de la facultat i els tutors dels centres, de forma que els primers es puguin traslladar als centres i col·laborar en tot moment en els projectes que s'hi desenvolupen.

4. Metodologia

La metodologia ha estat participativa. S'ha inclòs en el procés de treball a membres dels tres col·lectius implicats a les pràctiques: professors de la facultat, professors tutors dels centres de pràctiques i estudiants en pràctiques a cada un dels centres escollits i que han participat al llarg del procés tant pel què fa a l'elaboració de les competències professionals, com pel disseny dels documents i metodologia de treball del model de pràcticum integrador.

1a fase

A la primera fase es va constituir un grup de treball amb professorat de la facultat implicats a les pràctiques de les diferents titulacions com a professors-tutors, i també amb els i les coordinadors de pràctiques o de titulació.

Aquest grup va analitzar la delimitació de 9 **àmbits** professionals on poden treballar els pedagogs, psicopedagogs i educadors socials, així com les seves **funcions** i **competències** professionals instrumentals, socials i emocionals en cadascun d'aquests àmbits laborals. Algunes d'aquestes competències es van considerar com a transversals als tres tipus de professionals de l'educació i d'altres van considerar-se específiques.

2a fase

A la segona fase es va ampliar el grup de treball –en un primer moment- amb les tutores dels tres centres de pràctiques que representaven tres dels àmbits professionals (justícia, educació d'adults i cultura i lleure); i –en un segon- amb els estudiants de les tres titulacions (pedagogia, psicopedagogia i educació social) que desenvolupaven les seves pràctiques en aquests centres.

En aquesta fase, es va treballar amb els centres participants el document elaborat a la primera fase, concretament les competències professionals considerades en els seus respectius àmbits. A partir de les consideracions dels centres es va reajustar el document de competències professionals.

Seguidament es van analitzar quines de les competències professionals eren fonamentals per al desenvolupament de les pràctiques en els centres. Per a continuació discutir quines d'aquestes competències podien ser “educades” o “desenvolupades” per

l'estudiantat al llarg de les seves pràctiques en els centres, i quines requerien d'una acció educativa específica per part del centre o la facultat. El resultat d'aquesta anàlisi va passar a ser discutit conjuntament pel grup complet, incloent-hi els estudiants que realitzaven pràctiques als centres. Per tal de potenciar el desenvolupament de les competències que es considerava que requerien d'intervencions més específiques, es van dissenyar un conjunt de **tallers i seminaris** formatius.

Així mateix, per tal de posar en pràctica el model de treball integrador, es van elaborar uns protocols d'acollida, de seguiment i avaluació.

3a fase

A la tercera fase es van formar els equips interdisciplinaris que havien d'experimentar el nou model en els tres centres de pràctiques participants. Es va implementar el model MPI, alguns dels tallers i els protocols. En aquesta tercera fase també es va portar a terme la simulació de l'equip interprofessional al centre. És a dir el treball dels estudiants en equips interdisciplinaris amb els estudiants de les altres titulacions, i els tutors, discutint, dissenyant i avaluant les intervencions.

Es van fer reunions periòdiques de seguiment que anaven avaluant i reajustant els diferents aspectes del model que podien presentar dificultats; tals com el procés d'acollida, les tutories conjuntes als centres, els plans de treball dels estudiants, etc.

4a fase

A la quarta fase es validaran les competències professionals de tots els àmbits i es farà l'avaluació final i la redacció i publicació definitiva del model MPI, així com dels materials d'aquest model.

El professorat de la facultat que participa del projecte fa un total de sis persones: totes elles són tutores de pràctiques, dues són coordinadores de titulació, i les altres dues són coordinadores de pràctiques. Els representats dels centres de pràctiques implicats també són sis persones, dels quals 5 han estat tutores del pràcticum. I el nombre d'estudiants implicats ha estat de 16: 8 han realitzat les pràctiques a Bayt Al Thaqafa, 2 al centre d'estudis jurídics i 6 a l'escola d'adults Concòrdia. En total fins al moment s'han realitzat 16 sessions de treball, nou de les quals han estat de treball conjunt amb els centres i tres d'elles també han inclòs els estudiants.

5. Contingut

5.1 Definició dels àmbits, funcions i competències del Pedagoga, Psicopedagoga i Educador/a Social

El Pedagoga, el Psicopedagoga i l'Educador Social són professionals que actuen en diferents àmbits del món laboral desenvolupant en cadascun d'ells diverses funcions. En el treball que nosaltres presentem volem especificar quines són les funcions que, des d'un punt de vista genèric, poden desenvolupar aquests professionals, quins són els àmbits de treball on els trobem amb més freqüència i quines són les competències que habitualment hi desenvolupen.

El decàleg que presentem serveix com a síntesi de la recopilació de **funcions** realitzada.

1. disseny i aplicació de programes, plans, polítiques, projectes, etc.
2. avaluació i supervisió de programes, polítiques, projectes educatius, professionals, usuaris, participants.
3. avaluació de necessitats formatives, educatives i socials.
4. selecció i/o elaboració de materials educatius; assessorament sobre materials educatius.
5. direcció, organització i gestió de recursos educatius, centres, institucions, plans, programes, gestió de processos de qualitat.
6. orientació i assessorament laboral.
7. gestió de recursos humans (coordinació de grups, equips, dinamització, lideratge, selecció)
8. formació i assessorament d'altres professionals, col·lectius específics,...
9. innovació i recerca
10. diagnòstic de trastorns i dificultats d'aprenentatge

Des de l'anàlisi del moment actual es comprova que els **àmbits d'actuació** són els que presentem en el següent quadre.

Àmbits	Tipologia de centres de pràcticum
1. Mitjans de comunicació, editorials, xarxa, ...	Televisió, premsa, editorials, plataformes virtuals, aprenentatge multimèdia, centres d'educació a distància, punts Omnia,...
2. Salut, consum, medi ambient, ...	Residències de gent gran, centres de dia, aules hospitalàries, centres d'atenció als toxicòmans, centres d'atenció a les dones maltractades, centres educatius i de recursos per discapacitats, planificació familiar, escoles de natura, centres d'interpretació medi ambiental, Organitzacions de consumidors.
3. Administració	Ajuntaments, Generalitat, Diputació, Parlament, Centres de Recursos, EAPs, CREDAs, Serveis d'informació juvenil, Centres de desenvolupament locals, Consells comarcals,...
4. Sistema educatiu	IES, CEIPs, Escoles d'Adults, ICEs, Centres d'educació Infantil, Escoles Bressol, Centres d'autoformació, ...
5. Justícia: adults i joves	Centres penitenciaris per adults i joves.

6. Treball	Departaments de recursos humans i de formació a l'empresa, escoles tallers, aules taller, sindicats, patronals, centres ocupacionals per discapacitats, centres especials de treball, centres de desenvolupament local...
7. Cultura i lleure	Museus, ludoteques, biblioteques, hemeroteques, mediateques, casals de gent gran i joves, escoles d'adults, centres cívics, ateneus, cases de cultura, cases de colònies, associacions de veïns, esplais, comissions de cultura i festes, casals de gent gran)...
8. Infància i adolescència en risc	Centres oberts, CRAES, Residències i pisos tutelats...
9. Recerca	Fundacions, instituts, grups de recerca, universitat, etc.

Al finalitzar una titulació tothom desitjaria que l'estudiantat a més a més d'aprendre els continguts propis de la titulació cursada acabés els estudis amb el domini d'una sèrie de **competències** pròpies del títol al que ha optat. En l'àmbit de les tres titulacions que ens ocupen (*Educació Social, Pedagogia i Psicopedagogia*) aquestes poden ser de caire **Instrumental** (dominar els coneixements i les eines necessàries per desenvolupar l'exercici de la pràctica educativa), **Emocional** (saber gestionar/regular constructivament la dimensió afectiva personal i grupal en l'exercici de la pràctica educativa) o **Social** (saber col·laborar amb d'altres professionals de forma comunicativa i constructiva i mostrar un comportament orientat al grup i a l'entesa interpersonal). A tall d'exemple i sense pretendre ser exhaustius, en el quadre que presentem a continuació, en rescatem algunes de les més emblemàtiques.

Competències generals		
Instrumentals	Socials	Emocionals
<ol style="list-style-type: none"> 1. domini de les estratègies de recollida, d'anàlisi i síntesi de la informació 2. saber expressar les idees amb claredat i tenint en compte l'audiència a la que es dirigeix. 3. saber organitzar-se el treball. 4. tenir elements per prendre posició ètica davant la professió. 5. domini de les noves tecnologies aplicades a l'educació 6. saber supervisar el treball realitzat d'una manera continuada 	<ol style="list-style-type: none"> 7. treballar en equips multiprofessionals, respectant les decisions d'equip i aportant idees que afavoreixin el creixement de l'equip. 8. mostrar aptituds per aportar idees i solucions noves als reptes que la seva tasca professional requereixi 9. tenir habilitat per cercar solucions integradores per a les parts i aconseguir un intercanvi satisfactori de recursos. 10. tenir habilitat per construir i respectar als altres, a les seves formes de pensar, actuar o a les seves opinions. 	<ol style="list-style-type: none"> 11. saber reconèixer les limitacions professionals, essent capaç de delegar a aquells professionals capacitats per a resoldre la situació 12. predisposició a l'actualització permanent dels coneixements 13. conèixer les pròpies fortaleses i necessitats pels desenvolupament professional 14. tenir habilitat per establir i mantenir de forma mútuament satisfactòria relacions interpersonals. 15. ser perseverant tenint constància en el desenvolupament de la tasca professional. 16. confiar en les pròpies capacitats per enfrontar les situacions o reptes educatius

En funció de les titulacions cursades aquestes competències variaran tot i que les diferències més grans entre les diverses titulacions es trobaran en les competències de tipus instrumental. A tall d'exemple també, exposem a continuació algunes de les competències específiques que els estudiants de Pedagogia, Psicopedagogia i Educació

Social haurien de poder desenvolupar al llarg de la seva estada de Pràcticum (classificació realitzada segons els diferents àmbits esmentats anteriorment)

Competències específiques per àmbits	
1 Àmbit Mitjans de comunicació, editorials, xarxes,..	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer la normativa existent sobre els mitjans de comunicació ▪ comprendre l'estructura i funcionament d'institucions i empreses de producció i distribució de materials didàctics ▪ avaluar els diferents materials didàctics ▪ etc.
Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ elaborar guions didàctics ▪ avaluar la producció escrita i multimèdia ▪ establir processos d'edició diferenciats en funció dels destinataris ▪ etc.
2 Àmbit de la salut, el consum i el medi ambient	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer i comprendre les bases de la relació d'ajuda ▪ conèixer la normativa vigent de les institucions de l'àmbit ▪ conèixer els diferents models d'educació per a la salut, el consum i el medi ambient ▪ etc.
Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ elaborar recursos didàctics per a l'educació en el consum, salut i medi ambient: suport a la docència i a l'autoformació ▪ aplicar estratègies d'intervenció educativa que fomentin uns hàbits i actituds sostenibles en temes de salut, consum i medi ambient ▪ saber dissenyar i aplicar intervencions educatives en l'àmbit de la salut, el consum i el medi ambient ▪ etc.
3 Àmbit de les administracions	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer l'estructura de l'estat i de les administracions públiques ▪ comprendre els fonaments bàsics del dret públic ▪ identificar variables i situacions de modernització en les administracions ▪ etc.
Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ identificar demandes dels usuaris ▪ establir i avaluar programes de formació ▪ desenvolupar processos d'investigació-acció vinculats a processos formatius ▪ etc.

4 Àmbit del Sistema Educatiu *	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer la normativa vigent ▪ conèixer l'entramat administratiu al voltant de l'educació formal ▪ conèixer les característiques i necessitats dels diferents col·lectius en les diferents aules de formació. ▪ etc.
Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ saber aplicar les diferents estratègies d'intervenció, en les dificultats i trastorns d'aprenentatge ▪ saber orientar i assessorar ▪ saber captar i gestionar recursos ▪ etc.
5 Àmbit de justícia* (adults i joves)	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer les característiques del col·lectiu que es troba en el centre penitenciari ▪ conèixer i dominar els aspectes legals relacionats amb el règim intern ▪ dominar tècniques i recursos d'orientació personal per tal de resoldre problemes i demandes individuals ▪ etc.
Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ direcció i coordinació de professionals, famílies ▪ etc.
6 Àmbit del treball	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer els processos a seguir en matèria d'inserció i formació sociolaboral ▪ conèixer diferents estratègies d'avaluació ▪ conèixer la normativa vigent en matèria de contractació i formació (inicial i continuada) dels col·lectius objecte de l'àmbit de treball ▪ etc.
Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ detectar necessitats de formació entre les persones que conformen l'àmbit de treball ▪ gestionar processos de selecció i formació del personal ▪ dissenyar i aplicar intervencions educatives en l'àmbit de treball ▪ etc.
7 Àmbit de la Cultura i el lleure	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer i dominar els recursos públics, privats i socials d'atenció i desenvolupament comunitari ▪ conèixer i dominar els procediments administratius de relació entre ciutadans i associacions amb l'administració ▪ conèixer les polítiques de les diferents administracions respecte a programes d'intervenció comunitària ▪ etc.

* En aquest àmbit s'han contrastat les competències proposades amb els centres de Pràcticum corresponent.

Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ saber elaborar un catàleg de recursos amb els materials disponibles al centre ▪ coordinar-se amb d'altres institucions per gestionar i desenvolupar programes innovadors contra l'exclusió social ▪ ser capaç d'obtenir i generar recursos de les administracions, entitats patrocinadores i dels individus ▪ etc.
8	
Àmbit de la Infància i de l'adolescència en risc	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer el desenvolupament i socialització infant – juvenil ▪ conèixer els diferents models d'intervenció en la infància en risc ▪ conèixer les polítiques adreçades a protegir als infants i adolescents en risc, així com els agents implicats i els recursos disponibles ▪ etc.
Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ saber detectar els estats afectius dels nens i la seva personalitat i adaptar l'actuació educativa aquests estats i peculiaritats ▪ saber coordinar-se amb els altres educadors i persones que conformen l'equip de treball, així com amb els agents educatius externs al centre ▪ tenir un alt sentit de la responsabilitat i maduresa personal ▪ etc.
9	
Àmbit de la recerca	
Què cal saber	<ul style="list-style-type: none"> ▪ conèixer formes d'emmagatzemar, distribuir i difondre estudis ▪ conèixer els principals instruments susceptibles d'utilitzar en la recerca educativa ▪ etc.
Què cal saber fer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ explicar i interpretar informes educatius amb referència als centres, professors i programes ▪ analitzar i aplicar instruments per la presa d'informació sobre la realitat educativa ▪ definir índex de memòria d'estudis d'acord amb la seva finalitat ▪ etc.

5.2 Els Tallers en el procés metodològic de l'MPI

Després de determinar les competències necessàries per al desenvolupament de cada una de les funcions esmentades anteriorment, vàrem ser conscients que calia posar en procés de revisió l'assoliment de les mateixes. A tal efecte vam procedir a contrastar-les tant pels centres com pels estudiants que participen en el procés d'experimentació de l'MPI.

Tot i que les assignatures de les titulacions garanteixen l'aprenentatge i assoliment de major part de competències i que l'estada als centres de pràctiques hauria de fer la resta, el cert és que després de la revisió, es va arribar a la conclusió que hi havia algunes competències que no quedaven del tot assolides. I, en conseqüència, es va pensar que calia posar en marxa algun tipus de solució que permetés posar-hi remei. Aquest és doncs, l'objectiu prioritari dels tallers.

Així doncs, sorgeix **el Taller** com a resposta metodològica en el procés de l'MPI. Entenem el taller com un recurs metodològic que ha de permetre conèixer i aplicar alguns coneixements, habilitats i actituds imprescindibles per al perfecte desenvolupament de les diferents funcions que els professionals de l'educació han de dur a terme.

Tipologia de tallers

Tal com hem esmentat més amunt, va sorgir una llista de temes que calia reconvertir al format de taller. Alguns d'aquests temes o necessitats expressades tenien un caire **transversal**, entenent per transversal allò que tots els estudiants en pràctiques i futurs professionals de l'educació han de tenir. D'altres, en canvi tenien un caire més **específic**, entenent per específic allò que han de tenir els estudiants en pràctiques i futurs professionals de l'educació d'un àmbit determinat

Així amb aquest caire de **transversalitat** es van dissenyar i aplicar els tallers següents:

- el diari de camp
- la comunicació oral i escrita
- la relació d'ajuda
- la detecció necessitats
- les habilitats socials

I, en relació a les **característiques específiques** d'alguns àmbits (*Sistema educatiu i Cultura i lleure: en la vessant de la formació d'adults*), es van dissenyar els tallers següents:

- elaboració de materials docents
- món i cultura islàmica

A. Disseny i estructura d'un taller

El disseny de cada taller es va configurar seguint **l'estructura** següent:

1. finalitat
2. objectiu
3. continguts
4. metodologia
5. materials que s'aporten
6. durada
7. nombre estudiants òptim
8. avaluació

B. Breu descripció i relació dels tallers implementats de manera experimental durant el curs 2003-04. A continuació exposem de manera sintètica **el primer taller** que es va realitzar de manera que se'n pugui veure tant l'estructura com el contingut. De la resta, només n'exposarem les **finalitats**, en consideració al temps i a l'espai que ha d'ocupar aquesta comunicació:

Taller-1: El Diari de pràctiques

1. Finalitat: el diari de camp de les pràctiques té com a finalitat primordial el fet de poder documentar les experiències d'ensenyament i aprenentatge, així com els problemes i reaccions personals durant tota l'estada al centre de pràctiques. El diari és un instrument molt útil per observar, reflexionar i analitzar les experiències del pràcticum. També permet expressar les impressions i els sentiments de l'estudiant en pràctiques.

2. Objectius: facilitar l'observació, la reflexió i l'anàlisi de les situacions d'ensenyament-aprenentatge

- establir relacions entre la teoria i la pràctica
- estimular el pensament crític
- estimular la implicació personal
- facilitar la redacció de l'informe final o memòria

3. Continguts:

- què és un diari de camp i la seva funció
- l'observació participant
- la introspecció i l'anàlisi d'un mateix
- l'exercici de la reflexió
- l'exercici de l'anàlisi
- criteris i tècniques per a l'elaboració d'un bon diari

4. Metodologia: presentació i exposició del temes principals per part del professorat

- repartiment de la documentació
- presentació de diaris reals
- exemplificació de diferents casos i supòsits
- treball en petit grup sobre altres casos i supòsits

5. Materials que s'aporten:

- documents amb els criteris i una proposta d'estructura del diari

6. Durada: 2,30

7. Nombre estudiants: 30

8. Avaluació:

- qüestionari d'expectatives i valoració sobre el taller a l'acabar
- utilització del diari i aplicació a la memòria de pràctiques

Taller-2: relació d'ajuda

Finalitat

Introduir estratègies de reflexió i de protecció de l'estudiantat davant de situacions de pràctica professional conflictives o com a mínim complicades tal com poden esdevenir-se en els casos de realitzar les pràctiques en centres tipus: aules hospitalàries, tallers amb nens discapacitats o centres penitenciaris, etc. La finalitat primordial del taller, és doncs, proporcionar un sistema d'ajuda que consisteix fonamentalment a fer-lo conscient de la dificultat de la intervenció així com de la seva situació personal tant des

del punt de vista emocional com racional. Es tracta que els estudiants aprenguin a observar-se a identificar els problemes que sorgeixen de la relació amb les altres persones, a establir límits en aquesta relació i a mantenir un nivell d'assertivitat i empatia semblant al que posa en pràctica un bon professional. I usar estratègies d'ajut.

Taller-3: habilitats socioemocionals

Finalitat

Les habilitats socials són determinants en totes les professions educatives i en bona mesura incidiran en l'èxit professional de l'educador social. Però no només són importants per a la seva futura tasca com a professionals, sinó també per integrar-se adequadament als centres de pràctiques i treure'n el profit corresponent. És per això que aquest taller pretén constatar aquesta realitat i proporcionar eines per al desenvolupament de les competències professionals de l'estudiant d'educació social. És per aquesta raó que cal treballar aspectes tan importants com: la capacitat per conèixer i avaluar les competències personals en el moment de l'exercici de les pràctiques, la capacitat de comunicació interpersonal i l'assertivitat, i l'autoregulació de l'expressió emocional.

Taller-4: La comunicació oral amb i sense suport gràfic

Finalitat

Els i les professionals de l'educació tenen sovint la necessitat d'haver de presentar els resultats de la seva feina davant una diversitat pública considerable. Així és perfectament plausible que un educadora social hagi de fer una presentació davant d'una comissió de tècnics i experts com que una pedagoga ho faci davant de l'AMPA que ha sol·licitat els seus serveis. Així la finalitat primordial d'aquest taller és dotar els i les estudiants de pràctiques de les eines necessàries perquè puguin presentar de manera clara, precisa i adequada a cada auditori la informació que se'ls requerirà com a fruit de la seva feina. Són aspectes rellevants d'aquest taller: el saber prioritzar el contingut de la presentació i estructurar-lo en un guió adequat al mateix. Disposar d'informació sobre els destinataris i adequar-se al temps que es disposa. També és fonamental conèixer les tècniques bàsiques del parlar en públics i de la utilització de recursos gràfics adequats al contingut.

C. Valoració de la implementació experimental dels tallers i **propostes de millora**

En general, podem afirmar que tant l'estudiantat, com el professorat i les tutores dels centres implicats en el pilotatge de l'MPI manifesten un nivell de satisfacció considerable expressat en les sessions d'avaluació posteriors a cada taller. Malgrat tot, hem observat algunes disfuncions que cal corregir en properes aplicacions.

En primer lloc volen posar de manifest el que considerem els punts forts i els febles de l'estratègia metodològica: **Taller**.

fortaleses	febleses
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aborden de forma pràctica en continguts, habilitats i actituds tractats a les titulacions de manera teòrica o simplement no tractats ▪ incideixen en la transversalitat del molts aspectes del perfil professional 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hi ha hagut la tendència a tornar a donar molta informació i a deixar poc temps per a l'experimentació pràctica del taller

Hem de ser conscients que tot i l'esforç realitzat, un cop més hem caigut en la vella trampa de voler donar massa informació sobre els temes detectats com a deficitaris, i en conseqüència, els taller han tingut un biaix considerable cap a la docència més o menys tradicional. Caldrà doncs, i molt ràpidament, corregir aquests defectes de manera que incorporin les correccions següents:

- desdoblar les sessions de manera explícita en: aportar informació (gran grup) i sessions pràctiques (petits grups)
- establir un sistema de tutories (petit grup o individuals, fins i tot virtual) per fer-ne el seguiment

5.3 Seminari de presentació dels Centres de l'MPI als estudiants de la facultat

A la segona fase del treball, l'equip del MPI valora la necessitat que la resta dels estudiants de la facultat coneguin el Model de Pràctiques Integrat i el seu paper en els centres escollits. És per això que es porta a terme aquest seminari per a la presentació del MPI als alumnes de Pedagogia, Psicopedagogia i Educació Social. L'objectiu d'aquesta presentació és, doncs, donar a conèixer els centres de pràctiques que s'han escollit com a centres d'excel·lència per aplicar els canvis proposats pel projecte MPI.

La metodologia que es va utilitzar va ser la següent: presentació i justificació del projecte a càrrec de membres de l'MPI. Seguidament, les tutores dels centres van explicar els objectius de les entitats, la metodologia, les activitats a realitzar, les àrees d'aprenentatge, els recursos humans, funcionals i físics i els criteris d'avaluació. Els centres que presenten les seves experiències són els esmentats anteriorment de: CFA Concòrdia, entitat que treballa l'educació d'adults, el CSE l'Alzina i el CP Brians, tots dos en l'àmbit de la Justícia. I per últim, la casa de cultura àrab Bayt al-Thakafa com intervenció en adults, fonamentalment, provinents de la immigració. Les tres entitats reforcen la seva presentació amb mitjans escrits i audiovisuals.

En una segona part i ja més pròpia d'un seminari, es van configurar grups formats per estudiants i tutors de centres amb la finalitat de resoldre dubtes, ampliar conceptes i fullejar els materials que forma de paradetes havien aportat cada una de les tres entitats.

Cal dir com avaluació preliminar que el seminari va ser ben acollit i amb força interès pels estudiants de la facultat. La percepció dels estudiants és que l'objectiu d'acostar els centres que destaquen per les seves bones practiques i que afavoreixen un contacte

directe amb la realitat socioeducativa és prioritari i cal insistir en les mesures i accions que poden facilitar-ne l'assoliment.

6. Valoracions preliminars

Tot i que el projecte MPI encara no s'ha acabat hem considerat oportú destacar alguns aspectes que ofereixen una visió preliminar dels punts forts i febles del **model de pràcticum integrador** que hem treballat durant aquest període.

El **nivell de satisfacció general** dels diferents agents implicats en el projecte ha estat diferencial:

- les **tutors dels centres** han manifestat que aquesta manera d'entendre la formació pràctica, on hi ha una major implicació dels professors de facultat i on realment s'estableix un intercanvi professional entre els diferents professionals, reverteix positivament en l'aprenentatge i l'aprofitament de les pràctiques dels estudiants. Coincidint en el fet que les pràctiques de les titulacions de pedagogia, psicopedagogia i educació social que segueixen el model integrador són més eficaces i efectives que les pràctiques convencionals, tot i que manifesten la necessitat de trobar més espais per tal de possibilitar el treball en equip dels estudiants.
- els i les **estudiants**, considerats com a principals agents d'aquest projecte, han manifestat un grau de satisfacció moderat, que s'explica, en gran mesura per la dificultat i complexitat de trobar espais comuns per reunir-se i treballar de forma multiprofessional.
- el **professorat de la Facultat** també manifesten un grau de satisfacció moderada. És molt difícil, en un curs acadèmic, intentar canviar un model de pràcticum convencional on l'estudiant acostuma a treballar en solitari en un centre i on no es requereixen sessions de treball entre els centre i a la universitat, cap un projecte multiprofessional. Aquest nou model necessita de la participació i de la implicació d'estudiants de diferents titulacions i diferents torns, conjuntament amb els tutors dels projectes on hi participen els estudiants en pràctiques i que en la majoria dels casos no han assistit a les reunions de treball desenvolupades a la Facultat.

El **grau d'aplicació del model de pràcticum integrador** en els centres implicats ha estat desigual:

- al CFA La Concòrdia s'ha aplicat segons el previst, per la qual cosa el nivell de satisfacció ha estat considerable. S'han realitzat un total de 10 sessions de treball al centre de 3-4 hores cadascuna on hi assistien els estudiants implicats, la tutora general del centre i la tutora de la facultat. Aquestes sessions també estan obertes a la resta dels tutors del centre, tot i que no hi acostumen assistir per dificultat horària fonamentalment. Per reconduir aquesta situació, s'ha creat una llista de correu que permet mantenir la comunicació de totes les persones implicades a través de les actes de les reunions i de la posterior planificació. Aquestes sessions de treball es complementen amb el debat sobre lectures fetes, relacionades amb alguns dels projectes i amb l'elaboració de petites recerques

d'informació que serviran tanmateix per la l'elaboració de la memòria del pràcticum.

- a la casa de Cultura del Món àrab Bayt- Al Thakafa la diversitat de projectes i tutors ha fet difícil la realització de sessions de seguiment del projecte. Les reunions realitzades no han estat mai amb tots els agents implicats per problemes d'horaris i per no disposar d'un espai per a realitzar-les en el propi centre. Les reunions que s'han realitzat han estat de tres tipus: per una banda, els estudiants han anat realitzant reunions on es discutien aspectes organitzatius del centre, problemàtiques comunes que anaven trobant en el desenvolupament de les pràctiques i aspectes a treballar en equip per la presentació de la memòria. També s'han realitzat dues reunions amb la tutora general del centre, la coordinadora de pràctiques del centre i les professores tutores e la facultat per realitzar un seguiment de les pràctiques multiprofessionals en el centre. I, per últim han hagut sessions en el propi centre entre els estudiants, els tutors de cada projecte i la tutora general per tal d'anar establint criteris d'intervenció i realitzant una avaluació continuada de les pràctiques.
- als centres de Justícia (adults i joves) la realització d'aquest projecte ha deixat constància que en aquests centres no és possible, avui dia, treballar les pràctiques a partir d'un model integrador, doncs la única figura de l'àmbit educatiu que admet en formació pràctica són els educadors socials. Encara que aquest curs s'ha treballat en equip entre una estudiant de Pedagogia i un estudiant d'Educació Social ha estat una excepció.

Pel que fa a la **metodologia**[∇] proposada per l'Equip de treball MPI cal dir que les fases 1 i 2 han estat plenament assolides i s'han donat per tancades, pel que fa a la fase 3 l'experiència ens diu que caldrà afavorir la participació dels tutors dels projectes en les reunions de treball de l'Equip MPI i no tant la de les coordinadores generals de pràctiques dels centres. Per últim, dir que la fase 4 encara està en procés per la qual cosa encara no es poden fer valoracions preliminars.

Finalment, voldríem afegir unes valoracions a tenir en compte en el futur si es vol aplicar un model de pràctiques integrador en qualsevol Facultat:

- resulta inabastable aplicar el model MPI a tots els centres de la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB, tant per les característiques dels propis centres com pels esforços que la implementació d'aquest model requereix.
- l'aplicació d'aquest model requereix trencar amb els sistema tradicional estudiant – professor tutor de pràctiques de la facultat; professor de pràctiques – tutor de centre. Així doncs, demana un treball conjunt entre estudiant, professor tutor de facultat i tutor de centre en la institució on l'estudiant està desenvolupant les pràctiques.
- és necessari una formació prèvia per part dels professors tutors de la facultat, dels tutors de centre i dels estudiants per poder treballar a partir de projectes multiprofessionals; al mateix temps que una major implicació en el pràcticum per part dels primers.

[∇] Veure apartat 4.

Cal tenir en compte que tot procés participatiu, com és el cas que ens ocupa, requereix d'un procés d'implementació lent perquè acabi donant els resultats esperats. En aquests moments, el projecte que hem treballat l'Equip MPI tot just està començant i totes les persones implicades ens sentim satisfetes dels resultats assolits fins ara, encara que som plenament conscients que ens queda un llarg camí per aconseguir que les pràctiques de la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB es realitzin a partir d'un model de pràcticum integrador.